

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA duben 2007

„Rozumem i citem“ fotografa

Název výstavy fotografií Borise Procházky jako by charakterizoval rozhodující tvůrčí přístup tohoto známého strážského fotografa. Slovo „rozum“ tu zastupuje nejen fotografickou erudici a brilantní zvládnutí techniky, ale také dlouhé hodiny badatelské práce v archívech a studium literatury o významných osobnostech české kultury, jimž se pak věnoval ve své fotografické tvorbě. Slovo „cit“ pak představuje osobitý přístup k jednotlivým tématům, jejichž umělecké zpracování ve výsledný snímek by bez osobního prožitku a zaujetí zůstalo jen dokumentem, a také to, co se nikde naučit nedá, ať už se tomu říká nadání, talent či vlohy. Samozřejmostí pak je profesionální přístup a umělecká poctivost. Toho všeho se Boris Procházka dostalo v míře bohaté, a proto může také rozdávat příjemné zážitky a radost stejně jako poučení, podávané nanejvýš vřídou formou. Jeho fotografická tvorba tak uspokojí stejně emocionální jako intelektuální očekávání diváka, což ostatně potvrzují čtyři desítky výstav po celém světě, snímky publikované v časopisech a samostatných knihách i řada ocenění. Procházkaovy fotografie si mohli prohlédnout v Hong Kongu i v Argentině, v Edinburgu i v Bělehradě, kde v roce 1958 získaly ocenění nejvyšší - zlatou medaili.

Boris Procházka se narodil 1. května 1927 v Nitře, mládí prožil ve Stráži nad Nežárkou, v Třeboni navštěvoval reálné gymnasium. Od absolvování pražské grafické školy (1949) působil jako fotorepórter, v roce 1961 byl přijat do Svazu československých výtvarných umělců, od roku 1990 je členem Asociace výtvarných umělců. Ve svém profesionálním životě se věnoval reklamní i módní fotografii, vytvořil řadu nevšedních žánrových fotografií Prahy a dalších míst, v jeho rejstříku nechybí ani portréty, akty, či umělecké reportáže. Pozoruhodné jsou Procházkaovy více či méně rozsáhlé fotografické cykly, volně inspirované životními osudy a uměleckým odkazem některých významných postav české kultury, zejména hudebního a literárního života. Z těch jihočeských jsou to především pěvkyně Ema Destinová, spisovatel Julius Zeyer, či básník Antonín Sova, regionální souvislosti je možné najít i u dalších osobností, ať už to byl Josef Suk, který často přijížděl do Jindřichova Hradce za svou sestrou, nebo Antonín Dvořák, jehož podpis mohou vidět

návštěvníci Muzea Jindřichohradecka na vějíři Emy Destinové. V těchto „rozumem i citem“ vytvářených souborech našel autor svébytnou formu fotografické práce, kterou lze právem považovat za vrchol jeho umělecké tvorby.

Není divu, že Procházkaovo tvůrčí zaujetí tématem a badatelská poctivost, s níž se doslova pídil po informacích, vzpomínkách, dokladech a dalších památkách na slavné osobnosti, jeho vytrvalost a trpělivost, s jakou procházel místa, kde někdejší muzikanti a literáři žili nebo tvořili, neunikla pozomosti knižních nakladatelství. V průběhu pětadvaceti let spatřily světlo světa knihy „Přívětivá krajina Josefa Suka“, „Ema Destinová a její jihočeské sídlo“, „Antonín Dvořák - cesta za slávou“, „Přívětivá krajina Julia Zeyera“. Ve spojení poetických fotografií a citací ze shromážděných textů, ať už to byly vzpomínky, deníky, korespondence či literární tvorba, vznikla na stránkách těchto publikací jedinečná svědectví, přibližující dnešnímu čtenáři něco z atmosféry Procházkaova kniha. „Po stopách těch, kteří odešli“, která kromě obdivuhodné šíře znalostí prozrazuje i vypravěčský talent autora, jehož životní jubileum muzeum výstavou „Rozumem i citem“ připomíná.

František Fürbach

Výstavní sezona v Muzeu Jindřichohradecka

Na rok 2007 připravilo jindřichohradecké muzeum pro své návštěvníky pestrou mozaiku výstav. Na své si přijdou nejenom milovníci historie, ale také příznivci umění.

Pro obdivovatele archeologie a nejstarší historie města je na období srpna až října připravena výstava „Z hlubin minulosti“, která si klade za úkol představit nejzřetlivější výsledky archeologických výzkumů ve městě a jeho blízkém okolí. Největším lákadlem budou unikátní nálezy z Masarykova náměstí, které se podařilo objevit při jeho rekonstrukci v loňském roce.

Nejzajímavější archeologické nálezy představí srpnová výstava „Z hlubin minulosti“

Novější historii města s jeho studentskými tradicemi představí výstava „200 let od obnovy jindřichohradeckého gymnázia“, která potrvá od poloviny června do konce prosince a představí historii i současnost významného vzdělávacího zařízení města - Gymnázia Vítězslava Nováka.

Příznivci umění se mohou těšit nejenom na výstavy významných výtvarníků, kterými jsou pro tento rok malířka Tina Bauer-Pezellen, výtvarníci Alex a Robert Písen a karikaturista Jiří Daniel, ale také na tvůrce umělecké fotografie. Od dubna do června představí své práce známý fotograf Boris Procházka, jehož celoživotní tvorba bude představena u příležitosti jeho významného životního jubilea. V průběhu předvánočního a vánočního období budou ozdobou muzea práce významného českého fotografa Zdeňka Thomy, který nás pomocí svých fotografií pozve do vzdáleného Japonska a jeho tajemných zahrad.

Druhým rokem nás bude provázet dlouhodobá výstava hraček „Kdo si hraje, nezlobí!“. Jejím hlavním lákadlem budou tentokrát mašinky a vláčky, které jistě potěší malé a velké návštěvníky.

Alexandra Zvonařová

Novinky v muzejních sbírkách

Díl IV. Jindřichohradecké klavíry

Muzeum Jindřichohradecka ve svých bohatých sbírkách uchovává rovněž cennou kolekci hudebních nástrojů. K nejhodnotnějším patří soubor dřevěných hudebních nástrojů někdejšího jindřichohradeckého ředitele kůru Kamila Voborského, z regionálního hlediska jsou však mnohem zajímavější klavíry, které v 19. století vyráběli zdejší řemeslníci - stavitelé pian.

Prvním z nich byl Martin Kratochvíl (1783 - 1853). Vyráběl klavíry vysoké kvality, je však více znám jako „vynálezce“, neboť sestrojil nový druh hudebního nástroje, jemuž dal jméno „coelison“, česky nejspíš „nebezvuk“, v dobové češtině možná i „nebezněna“ (klavír se totiž říkalo také „li-bozněna“). Nástroj spatřil světlo světa počátkem 20. let 19. století, v časopise Květy o něm v roce 1836 referoval sám jejich redaktor Josef Kajetán Tyl. Podle jeho svědectví „jest nástroj ten na způsob stojícího fortepiana, jehož hořejší díl podobou pyramidy se ouží a jako fortepiano strunami potažen jest. Má,“ píše dále Tyl, „4 ½ oktávy, dřevěné, avšak nepohyblivé klapky, kterýmiž, an se po nich prstem jede, struny se třesou a tím třesením nejlí-

Detail štítku s názvem firmy „Kratochwil in Neuhaus“

bezpečnější tóny vyluzují.“ Ferdinand Strejček, který o vynálezu několikrát psal, se na základě zprávy dr. Ferdinanda Hoffmeistera, ředitele zdejšího gymnázia, mylně domníval, že se dochoval v rodině jindřichohradeckého tiskaře Landfrase. Jedná se však o klavír, ovšem také pyramidální, to znamená, že jeho struny jsou umístěny svisle. Je to ovšem rovněž vynikající a historicky velmi cenný nástroj, který před osmi lety do svých sbírek získalo Muzeum Jindřichohradecka, v jehož expozici si ho mohou prohlédnout i návštěvníci. V muzeu je však uložen i tzv. „Smetanův klavír“, tedy klavír z majetku Františka Ikačce, někdejšího jindřichohradeckého varhaníka a ředitele kůru, jenž se do historie zapsal jako učitel Bedřicha Smetany, který na nástroj jistě hrál. Podle předběžného odborného průzkumu je velmi pravděpodobné, že jeho stavitelem byl právě Martin Kratochvíl.

Jeho následovníkem se stal Josef Jordán (1827 - 1906). Vyučil se v Praze, zdokonalil ve Vídni a po krátkém působení v Karlošově Řečici se ve druhé polovině 50. let 19. století usadil v Jindřichově Hradci. Podle dobového svědectví vyráběl celé klavíry - s výjimkou kláves a částečně strun - ve vlastní dílně a jeho nástroje byly velmi kvalitní. I když neprodával své výrobky dříve, poptávka

Perletí vykládaný štítek s názvem firmy

po nich v 70. letech poklesla a rodina musela žít velmi skromně. „Tehdy jsme měli dosti bídu,“ vzpomínal Jordánův syn Bohumír, „neboť město i okolí bylo zásobeno a nový klavír se prodal málokdy; většinou byl výdělek jen z oprav a ladění.“ Nejnovějším přírůstkem do sbírky hudebních nástrojů je právě klavír Josefa Jordána, který muzeum získalo v loňském roce.

František Fürbach

Zprávy:

Muzeum Jindřichohradecka je v měsíci dubnu otevřeno denně mimo pondělí 8.30 - 12.00 a 13.00 - 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je otevřena pouze o víkendech 10.00 - 12.30 a 13.00 - 16.00 hodin. **O Velikonočním pondělí jsou muzeum i věž otevřeny.** **Kostel sv. Jana Křtitele** s přílehlým minoritským klášterem je uzavřen.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 - 15.30 hodin (návštěvu je možné také předem telefonicky objednat u PhDr. Štěpánky Běhalové, PhD.).

Muzeum Jindřichohradecka Vás zve na **Velikonoční koncert** žesťového souboru **TRUMPET TUNE**, který se koná v kostele sv. Jana Křtitele v **neděli 8. dubna 2007 v 17 hodin**. Na koncertu zazní hudba rudolfínské Prahy, hudba staré Anglie, Vodní hudba od G. F. Händla aj. Vstupné 50,- Kč.

Spolek Přátel starého Jindřichova Hradce a jindřichohradecké muzeum srdečně zvou nejen své členy, ale všechny zájemce na **přednášku profesora Rudolfa Prokopa nazvanou „Jindřichův Hradec v letech 1860 - 1880 III. část“**, která se koná v **pondělí 16. dubna 2007 od 19 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici.

Muzeum Vás srdečně zve na výstavu zaměřenou na uměleckou tvorbu známého strážského fotografa Borise Procházky, nazvanou **„Rozumem i citem“**. Vernisáž se koná ve **čtvrtek 19. dubna 2007 od 16 hodin** ve výstavní síni "13". Vystoupí známá pěvkyně **Pavla Senic**. Výstava potrvá do 10. června 2007.

Klub historie letectví J. Hradec a jindřichohradecké muzeum Vás zvou na **přednášku Ing. Zdeňka Nováka**, nazvanou **„Japonské námořnictvo od Sušimi po Pearl Harbor aneb vývoj japonského námořnictva od regionální mocnosti po světovou velmoc“**. Přednáška, která se koná v **pátek 20. dubna 2007 od 18 hodin** v konferenčním sále muzea, bude doplněna prezentací dobových dokumentů.

Klub historie letectví a jindřichohradecké muzeum připravily v konferenčním sále výstavu **„Stíhač ohnivých nocí aneb čs. váleční letci v řadách 68. stíhací perutě“**. Vystaveny jsou dobové exponáty ze sbírek Muzea Jindřichohradecka získané z pozůstalosti plk. let. v. v. Vladimíra Cupáka radaroperátora čs. letky 68. stíhací perutě. Prohlídka výstavy bude možná pouze na objednávku (tel. 384 363 661) a výstava potrvá do 3. června 2007.

V pořadí **18. svazek „Vlastivědného sborníku Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska (Jindřichohradecký vlastivědný sborník)“** si mohou zájemci zakoupit v pracovních dnech (Štítného ulice) a v pokladně muzea (Balbínovo náměstí).

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XVI. 4/2007

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Blanka Vaňková www.muzeumesnet.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz